Gemeente Borger-Odoorn

97524-2022:040735

VOORSTEL AAN DE GEMEENTERAAD

Behandelend ambtenaar: E. Griemink
Afdeling/cluster:
Portefeuillehouder: J. Hartsuiker

Registratienummer: 97524-2022:040735

Onderwerp:
Gemeentelijk Rioleringsplan 2023 tot en met 2029 (GRP)

Voorgestelde wijze van afdoening:
Ter vaststelling.

Beslispunten:
1 Het Gemeentelijk Rioleringsplan 2023 tot en met 2029 vaststellen.
2 Kiezen voor kostendekkingscenario 2, en daarmee:
a) de rioolheffing conform huidig beleid jaarlijks met 0,75% te laten stijgen;
b) de afschrijftermijn van nieuwe en bestaande investeringen in vrijvervalriolering te verhogen van 25 naar 60 jaar;
c) deze wijziging van de afschrijftermijn in de Financiële verordening te verwerken.

Inleiding
Goede riolering, voor de inzameling en het transport van (afval)water, is nodig voor de bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het beperken van wateroverlast.
In 2023 bedraagt de rioolheffing voor een gemiddelde woning € 247,-.
De vervangingswaarde (éénmaal vervangen) van de totale riolering in de gemeente is ca. € 156.000.000,-.
Om het riool in stand te houden en het goed te laten functioneren, is planmatig beheer van groot belang. In de Wet milieubeheer is daarom opgenomen dat alle gemeenten een door de gemeenteraad vastgesteld Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) dienen te hebben.
Het GRP is een beleidsplan waarin staat beschreven:

- op welke wijze de gemeente omgaat met haar wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater, grondwater;
- welke activiteiten en middelen nodig zijn om deze zorgplichten uit te voeren;
- hoe de kosten worden gedekt;
- wat de hoogte en ontwikkeling van de rioolheffing is. (berekend vanuit de kostendekking)

Aan het eind van 2022 loopt de planperiode van het huidige (verlengde) GRP af en daarom is een nieuw GRP opgesteld.

Samenwerking: Dit GRP is opgesteld in een gezamenlijk doorlopen proces vanuit de Samenwerking Noordelijke Vechtstromen. Het samenwerkingsverband bestaat uit de gemeenten Borger-Odoorn, Coevorden, Emmen, Hardenberg, Ommen, waterschap

Vechtstromen en Watermaatschappij Drenthe. Waterschap Hunze en Aa's is eveneens aangehaakt in het proces. Het doel van de samenwerking is: kosten besparen, kwaliteit verhogen, kwetsbaarheid verminderen en duurzaamheid bevorderen.

Cittaslow: Bij het uitvoeren van het water- en rioolbeleid is er oog voor duurzame ontwikkeling, waarbij de eigen identiteit en authenticiteit van de gemeente behouden blijft.

Duurzaamheid: Met dit GRP dragen we bij aan negen van de zeventien duurzaamheidsdoelen van de Verenigde Naties. Ook bekend als de Sustainable Development Goals (SDG's) of afgekort Global Goals. Deze doelen geven aan hoe we willen komen tot een langjarig duurzame samenleving.

- Doel 3: goede gezondheid en welzijn
- Doel 4: kwaliteitsonderwijs
- Doel 6: schoon water en sanitair
- Doel 9: industrie, innovatie en infrastructuur
- Doel 11: duurzame steden en gemeenschappen
- Doel 12: verantwoorde consumptie en productie
- Doel 13: klimaatactie
- Doel 14: leven in het water
- Doel 17: partnerschappen om doelstellingen te bereiken

Klimaatadaptatie: Het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) is een plan van Nederlandse overheden om wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen te beperken. Het doel van het plan is dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht.
DPRA wordt binnen de gemeente vanuit het portfoliomanagement aangestuurd. Het deel van klimaatadaptatie dat vanuit de zorgplichtenen bij de taken voor riolering en water hoort, is meegenomen in het GRP. Het vakgebied riolering en water is nauw betrokken bij het onderdeel wateroverlast. Met dit GRP dragen we (pro)actief bij aan de klimaatadaptatiestrategie van de gemeente.

Drinkwater: De gemeente heeft, samen met de provincie en waterschappen, volgens de Drinkwaterwet ook de zorg voor een duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Vanuit discipline Riolering zijn we extra alert op lekkende riolen in drinkwatergebieden. De riolen in deze gebieden inspecteren we vaker en we grijpen sneller in.

Gemeentelijke autowasplaatsen: De gemeente heeft in het verleden 29 autowasplaatsen aangelegd om autowassen bij huis te ontmoedigen vanwege het milieu. Dit GRP wijzigt het beleid: bestaande gemeentelijke autowasplaatsen worden niet meer vervangen, er worden geen nieuwe meer aangelegd. Argumentatie is schaarste en goed gebruik van drinkwater, behalen van duurzaamheidsdoelstellingen en aanwezigheid van minder schadelijke alternatieven zoals een professionele autowasstraat waar het water gefilterd, gezuiverd en hergebruikt wordt. Er wordt niet actief gesaneerd maar middels 'werk met werk' maken aangehaakt bij groenrenovaties, oplossen parkeerproblematiek, groot wegonderhoud, dorps- en wijkrevitalisering.

Wettelijk kader
In de Wet milieubeheer is opgenomen dat alle gemeenten een door de gemeenteraad vastgesteld GRP dienen te hebben. Met de invoering van de Omgevingswet vervalt de wettelijke verplichting om een GRP op te stellen. Wel blijft het verplicht om de hoogte van de rioolheffing te onderbouwen. Het GRP zal daarom minimaal als verantwoording

van de kostendekking blijven bestaan. De komende planperiode bepalen we in welke vorm het GRP blijft bestaan.

Beoogd effect
Met het vaststellen van het nieuwe GRP voldoet de gemeente aan de Wet milieubeheer doordat het een geldig GRP heeft en invulling geeft aan de wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Hiermee is het operationeel beheer en beleid van de watertaken gewaarborgd. Tevens biedt het de mogelijkheid beleid aan te scherpen of te herzien. Ook wordt er nadrukkelijk de relatie met drinkwater, Cittaslow, duurzaamheid(SDG) en klimaatadaptatie(DPRA) gelegd.

Argumenten
1.1 *Voldoen aan de Wet milieubeheer.*
Aan het eind van 2022 loopt de (verlengde) planperiode van het huidige GRP af.
Door het vaststellen van het nieuwe GRP voldoen we als gemeente aan de Wet milieubeheer doordat we een geldig GRP met kostendekkingsplan hebben.

1.2 *Waarborgen uitvoering van de watertaken.*
Met het vaststellen van het GRP is het operationeel beheer en beleid van de watertaken gewaarborgd.

1.3 *Verbinding watertaken aan drinkwater*, *Cittaslow en duurzaamheid.*
Het GRP verbindt de watertaken aan drinkwater, Cittaslow en duurzaamheid(SDG).

1.4 *Bijdrage aan klimaatadaptatie (DPRA).*
Het deel van klimaatadaptatie dat vanuit de zorgplichten bij de taken voor riolering en water hoort is meegenomen in het GRP. Het vakgebied riolering en water is nauw betrokken bij het onderdeel wateroverlast.

1.5 *Aandacht voor drinkwater, uitfaseren gemeentelijke autowasplaatsen.*
De beleidswijziging geeft aandacht aan schaarste van drinkwater, bevorderd goed gebruik van drinkwater, draagt bij aan het behalen van duurzaamheidsdoelstellingen.

1.6 *Relinen is goedkoper dan vervanging en geeft minder overlast.*
Relinen is als rioolrenovatie financieel veel voordeliger dan rioolvervanging en geeft weinig overlast voor de omgeving.

2.1 *Prolongatie van het financieel beleid.*
Het financieel beleid blijft grotendeels ongewijzigd. De rioolheffing is 100% kostendekkend. Bij keuze voor kostendekkingscenario 2 blijft de jaarlijkse ontwikkeling van de rioolheffing gehandhaafd op 0,75%.

2.2 *Verhogen economische afschrijvingstermijnen.*
Door het verlengen van de economische afschrijvingstermijnen wordt deze meer in overeenstemming met de technische levensduur gebracht. Een langere afschrijvingstermijn verlaagt de jaarlijkse vervangingskosten en daarmee de heffing.

Kanttekeningen
1.1 *Relinen geeft minder kans op meekoppelkansen.*
Er is een inschatting gemaakt waar meekoppelkansen zich voor kunnen doen. Met name in de kernen liggen veel meekoppelkansen, bijvoorbeeld het klimaatadaptief inrichten van de bovengrond. Om te voorkomen dat een besparing voor discipline Riolering

verhogende kosten voor andere disciplines met zich meebrengt is voor deze locaties uitgegaan van rioolvervanging (door ontgraving) zodat we 'werk met werk' kunnen maken.

2.1 *Verhogen economische afschrijvingstermijnen moet realistisch blijven.*
Dit kan leiden tot niet-realistische afschrijvingstermijnen. Daarmee een verhoogde kans op kwetsbare riolen en een te lage heffing. De inschatting van de werkelijke levensduur is gebaseerd op periodiek herhaalde inspecties, toepassing van functiegericht rioolbeheer en levensduurverlengde maatregelen.

Financiën
Om onze riolering goed te onderhouden, hebben we ongeveer € 2,8 miljoen per jaar nodig, daarom hebben we een rioolheffing. De heffing voor burgers en bedrijven bestaat uit een eigenarendeel en een gebruikersdeel. Conform de vastgestelde begroting voor 2023 bedraagt de totale rioolheffing voor een gemiddelde woning € 247,- en is per 1 januari 2023 de stand van de rioleringsvoorziening € 517.000,-.

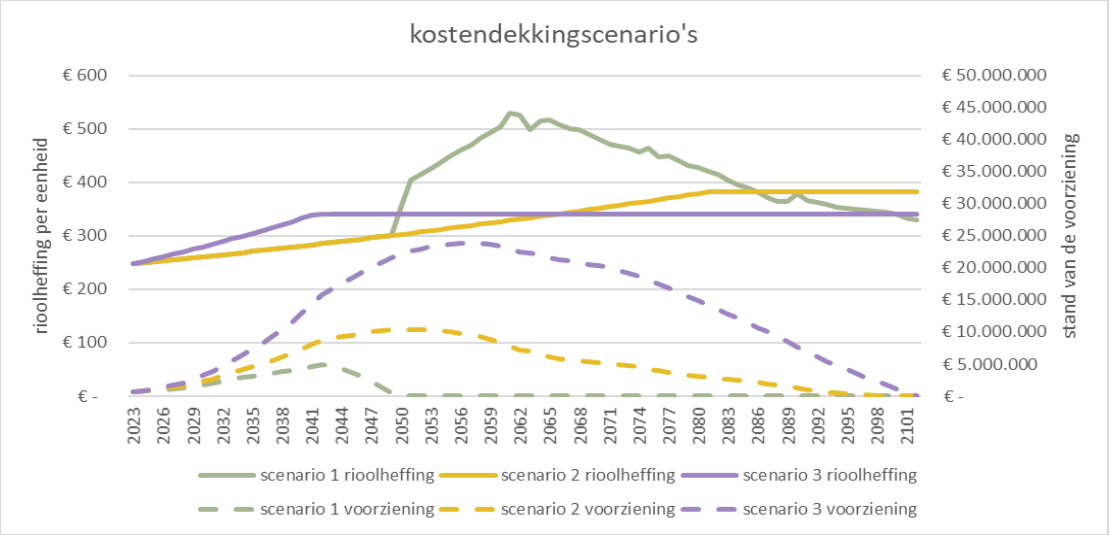
Om de kosten te kunnen dekken, zijn drie kostendekkingscenario's in beeld gebracht waarin er drie knoppen zijn om aan te draaien:
- verhouding vervangen/relinen;
- economische afschrijvingstermijn van bouwkundige objecten;
- stijgingspercentage van de rioolheffing.

Relinen: Bij het relinen van een riool wordt er een nieuwe buis(liner) in de bestaande buis aangebracht. Het is daarmee een levensduurverlengde maatregel waardoor het riool weer tientallen jaren meegaat. Het spreekt voor zich dat rioolrenovatie veel voordeliger is dan rioolvervanging en weinig overlast geeft voor de omgeving.
Een nadeel van relinen is dat meekoppelkansen, met ander andere projecten in de leefomgeving (wegbeheer, verkeer, openbaar groen, klimaatadaptatie), niet benut worden. Met name in de kernen liggen veel meekoppelkansen, bijvoorbeeld het klimaatadaptief inrichten van de bovengrond. Om te voorkomen dat een besparing voor discipline Riolering verhogende kosten voor andere disciplines met zich meebrengt, is voor deze locaties uitgegaan van rioolvervanging (door ontgraving) zodat we 'werk met werk' kunnen maken.

Economische afschrijvingstermijn: Door het verlengen van de economische afschrijvingstermijn wordt deze meer in overeenstemming met de technische levensduur gebracht. Een langere afschrijvingstermijn verlaagt de jaarlijkse vervangingskosten. De inschatting van de technische levensduur is gebaseerd op periodiek herhaalde inspecties, toepassing van functiegericht rioolbeheer en levensduurverlengde maatregelen. Dit betekent dat de Financiële verordening moet worden aangepast. Hiervoor wordt voorzien in een separaat raadsvoorstel.

Door de economische afschrijvingstermijn te verlengen naar 60 jaar, voor een groot deel van de rioleringsobjecten, is er een betere balans tussen de uitgaven en inkomsten.
De op- en afbouw van de voorziening verloopt hierdoor ook gelijkmatiger. Dit zorgt ervoor dat de jaarlijkse stijging van het rioolheffingstarief beperkt kan worden gehouden.
Stijgingspercentage van de rioolheffing: Tot op heden is 0,75% jaarlijkse stijging van de rioolheffing voldoende gebleken. Dit wordt ondersteund door de kostendekkingsberekeningen.

	Verhouding vervangen/ relinen	Economische afschrijvingstermijn bouwkundige objecten	Jaarlijks stijgings-percentage van de rioolheffing
Scenario 1 (huidige aanpak)	100% vervangen	25 jaar	0,75%
Scenario 2	60% vervangen, 40% relinen	60 jaar	0,75%
Scenario 3	60% vervangen, 40% relinen	60 jaar	1,75%

Scenario 1 (groen) is de voortzetting op basis van de uitgangspunten die de afgelopen jaren zijn gehanteerd: 100% vervangen met een economische afschrijvingstermijn van 25 jaar. In de grafiek is te zien dat de 0,75% stijging van de rioolheffing tot 2050 is vol te houden. Daarna is de voorziening leeg en volgt de rioolheffing het jaarlijks te dekken tarief per eenheid. Dit betekent dat vanaf 2050 een forste stijging van het tarief voor de rioolheffing nodig is.

Scenario 2 (geel) heeft aangepaste uitgangspunten ten opzichte van de afgelopen jaren. We gaan uit van 60% vervangen en 40% relinen en een aangepaste economische afschrijvingstermijn voor bouwkundige objecten van 60 jaar. De 0,75% jaarlijkse stijging van de rioolheffing blijft wel hetzelfde. Deze gematigde stijging kan tot 2082 worden volgehouden, waarna het tarief gelijk kan blijven op €383,- per eenheid.

Scenario 3 (blauw) heeft eveneens aangepaste uitgangspunten ten opzichte van de afgelopen jaren. We gaan uit van 60% vervangen en 40% relinen en een aangepaste economische afschrijvingstermijn voor bouwkundige objecten van 60 jaar. De jaarlijkse stijging van de rioolheffing wordt in dit scenario verhoogd van 0,75% tot 1,75%. Deze stijging is nodig tot 2041, waarna het tarief gelijk kan blijven op €341,- per eenheid. In dit scenario sparen we voor de toekomst door nu te verhogen.

Voor de komende jaren stellen we de gemeenteraad voor te kiezen voor scenario 2 waarin de jaarlijkse stijging gelijk blijft aan afgelopen periode, namelijk 0,75%. Het tarief stijgt tot 2082, waarna het tarief gelijk kan blijven op € 383,- per eenheid. In dit scenario gaan we voor het rioolonderhoud uit van 60% vervangen en 40% relinen, en een aangepaste economische afschrijvingstermijn voor bouwkundige objecten van 60

jaar. Een keuze voor dit scenario betekent dat de lokale lastenstijging, voor wat betreft de rioolheffing, de komende jaren gelijk blijft.

Het GRP is 100% kostendekkend vanuit de rioolheffing. De hoogte en verloop van het tarief is berekend met prijspeil 2022. Gedurende de looptijd van het plan kan optredende inflatie jaarlijks gecorrigeerd worden bij de behandeling van de begroting.

Wanneer met scenario 2 wordt ingestemd zal de Financiële verordening, via een separaat raadsbesluit, moeten worden aangepast. Het onderdeel financiën is afgestemd met cluster Financieel Beleid en Control (FBC).

Participatie
We werken binnen de gemeentelijke organisatie integraal samen met andere sectoren in de openbare ruimte, bijvoorbeeld de disciplines ruimtelijke ordening, wegbeheer, verkeer en openbaar groen. Integraal werken betekent ook participatie en afstemming met belanghebbenden bij het opstellen van plannen en bij de uitvoering van projecten.

Communicatie
Het concept GRP is ingestuurd aan de waterschappen Vechtstromen, Hunze en Aa's en aan de provincie Drenthe, met de mogelijkheid om reacties kenbaar te maken. De ontvangen reacties zijn verwerkt in het GRP.

Na vaststelling door de gemeenteraad wordt het GRP gepubliceerd in het elektronisch gemeenteblad *www.borger-odoorn.nl/overuwbuurt*.

Uitvoering
Dit GRP heeft een looptijd van 2023 tot en met 2029. De in het plan genoemde maatregelen zullen, voor zo ver mogelijk, in deze periode worden gerealiseerd.

Bijlage(n)
MP 97524-2022:615992 Gemeentelijk Rioleringsplan 2023 t/m 2029
MP 97524-2022:798017 Raadsbesluit Gemeentelijk Rioleringsplan 2023 t/m 2029

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Borger-Odoorn,

de secretaris,	de burgemeester,
drs. D.C Rensen	mr. J. Seton